

Tayyib Atmaca'yı tanıyalı yirmi beş yıla yakın zaman geçmiş. Güneysu Dergisi çıkıyordu Osmaniye'de. Kırağı Dergisi'ne götüren yol ayrımına gelinmemişti. Yereldi. Yolu büyük kente kalmak amacıyla henüz düşmemişti. Sesini arıyordu. Kalitesiz çok ürün sunmak yerine, ses getirecek, yarınlara kalacak şiirler söylemek hevesindeydi. 1980 yılında Osmaniye'de basılan Hüzünlerin Düğünü, hevesinin ilk ürünü.

1983 yılında yine Osmaniye'de Bahrat diye bir seçki yayımlanır. Osmaniye Merkez Ortaokulu'nda bir hafta süreyle şiirleri sergilenen on üç şairin bu ürünleri kitaplaştırılmış. Bahrat'ta, Atmaca'nın da beş şiiri var. Şimdilik sonuncu kitabı, Temize Çekilmez Ömür Defteri ise 2017 yılında Ankara'da yayımlandı.

İşin ilginç yanı, ilk ve son kitabını kendi parasıyla bastırması. (Her ne kadar da bir yayınevi tarafından çıkmış gibi görünse de) Şaşırtıcı değil elbette. Soruna dışarıdan bakanlar, demek ki yeterince iyi şiirler yazamamış diye muhakemesiz hüküm verebilirler. Oysa nice anlamlı ve sanlı şairler şiirlerini kitaplaştıracak yayınevi bulamıyorlar. Yayıncılar alıcısı çok çok az olduğu için şiir kitapları basmaktan kaçınıyorlar.

Hüzünlerin Düğünü, kimisi serbest, kimisi ölçülü şiirlerden oluşuyor. Hece ölçüsüyle yazılanların çoğunun bazılarının son dördlüklerine Tayyib Atmaca mahlasıyla başlıyor. Bir şiirde ise yalnızca ön adını kullanıyor. Hüzünlerin Düğünü, kitabı Keven ve Nergis başlıklı dördlükle başlıyor:

*"Mutluluk mor dağlarda açan bir nergis ise
Ben kel bir dağın yöresinde biten keven
Gönlüm karanlıkta alışkıdır zaten sise
Benim olmadı olmayacak ta hiç sevenim."*

Şiirde geçen "keven", Ben başlıklı şiirde de geçecek ve Atmaca'nın bırakmadığı sözcüklerden biri olacak. Ben bu keveni, Atmaca'nın, alanını döş sözcüğüne kaptırmadan önce kırsal yanını ortaya koyan sözcüklerden biri olduğunu düşünüyorum. Atmaca'nın 1993 yılında Osmaniye'de bastıracağı Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış, benim için en kayda değer kitabıdır. Çoğu on birli hece ölçüsüyle ve zengin uyaklı yazılmış şiirler barındırıyor. Atmaca, henüz ölçü girdabına kapılmadığından, azımsanmayacak sayıda ölçüsüz, uyaksız şiir de var. Sevdığım şiirleri bu kitapta duruyorlar. Önemsiyorum oradaki rahat söyleyişleri. Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış adlı kitabındaki Yol Ayrımında, Vaktimi Teslim Al Başım Belada, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış başlıklı şiirler benim sevdiklerim.

Şöyle başlıyor Yol Ayrımında:

*"Bana engel olma kararım kesin
Bu gece ülkeni terk edeceğim"*

Şöyle diyor dizeleri akar giden Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış başlıklı şiirinde:

*"İlk senden öğrendim kazma tutmayı
Kayaya külüngü tollü vurmaya
O gündür, bugündür aşkı anınca
Kafeste kuşumun gözleri parlar
Ah usta bu işler ne güzel işler
Şimdi bu mesleği kaç kişi düşler".*

Şu dizeler ise Vaktimi Teslim Al Başım Belada başlıklı şiirden:

*"Hasretim kabından dışına taşı
Uyudum uyandım gündemde sensin
Gönül stüdyon'da sevda resmini
Çekmek için daha ne bekliyorsun
Hasretim kabından dışına taşı."*

Mendilsiz Veda başlıklı şiirdeki şu dizeleri de anmak istedim:

*"Sen Leyla adına özür beyan et
Benim mecnunluğum bila nihayet".*

Sonra bir şiir kitabı daha yayımlandı: Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış adlı kitaptaki bazı şiirleri de içeren Sarı Kitap 1997 yılında basıldı. Ruanda, Bir Yıkık Handa Buldum Seni ve Tehcir başlıklılar dışındakiler hece ölçüsüyle yazılmışlar.

Sarı rengi ve hüznü duygusunu taşımaktadır. Yağmur ve Sonrası başlıklı şiirde,
“Topla hatıranı, kapıda hüznü
Sarı mendiliyle seni bekliyor”;
Sarı Hüznü başlıklı şiirde
“Beklemek bir sarı hüznümü meğher”

dizelerinde buluşturuyor.

2004 yılında İstanbul’da yayımlanan Bende Yanan Türkü Sende Sönüyor içindeki şiirler de Osmaniye-
liler. Bir ara paldır küldür İstanbul’a göçtü. Denilebilir ki gerçek güz günlerine gitmişti! Dahası kış vurdu
vuracaktı! Sarı Kitap’ta yer alan İnsansızlık başlıklı şiirdeki,

“Çıldırma normaldir metropollerde
Mecnun olduğunu kimse anlamaz”

dizeleri yetmemiş ki yaşayarak öğrenmeyi diledi sanırım. İlk düzyazı kitabı İstanbul’da kaleme alındı.

İkisi de 2004 yılında İstanbul’da basılan şiir kitabı Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese ve deneme tü-
ründeki Med Cezir Vakitler adlı yapıtı da İstanbul’da geçen günlerinin ürünü. Atmaca’nın ürünlerinin
çoğunda bir yakını havası açıksa duyumsanır ama İstanbul’da kaleme aldıklarında daha öteye geçerek
bunalım takılır. Bir panik havası duyumsanır. Örneğin Döş Defteri’nde aynı ağır hava sezilmez. Biriyle,
birileriyle konuşup, didişip duruyor İstanbul’da. Neyin nesiye, bir serçeyi alır gibi almış avucuna Atma-
ca’yı! (Yadırgamayalım, sonuçta atmaca da bir kuştur.)

Konuştuğu bir kişi midir, kişiyse erkek midir, dişi midir, arkadaş mıdır, sevgili midir? Belki de bir düş
yaratığıdır. Gelişyle mutlandıran, gidişyle kederlendiren.

Şöyle diyor Med Cezir Vakitler’de: “Söylemek istediğin her şeyi söyle, beni yüreğinden tehcir eyleme”.
Şunu söylüyor Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese’de: “Ben senden dışarı adım atmadım.” Atmaca’nın da
nazlandığı, kederlendiği oluyor ancak atalar buna “kendi kendine gelin güvey olmak” diyorlar.

Gerçekte kendi kendisiyle cedelleşmektedir. Konuşup durduğu kişiyi (varlığının bir parçasını), dost
bildiği yüzlerden yüz bulamayınca zorunluluktan söz arkadaşı yapmıştır. Kendini ilişkilendirdiği, büyük
olasılıkla iyilikler umduğu dindarlarla arasına aralık girmektedir. Med Cezir Vakitler’de, “Beş vakit elini
yüzünü yıkayan insanların da yüzlerindeki kir midemi bulandırıyor.” diyor. Haklı mıdır? Bilmem, benim
sorunum değil. İnanca yönelik sıfatları çoktandır referans saymıyorum...

Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese’de denediğini gördüğümüz on birli hece ölçüsüyle yazdığı dizeleri
devam eden tümceler gibi bir biri ardına sıraladığı ve denemekle yetinmeyip Hece Taşları’nda da sürdür-
düğü tarzı ben sevmedim. Üstelik şekli (ölçüyü ve bir ölçüde uyağı yüceleştiren birinin, bütünü küçük
harflerle yazılmış ve hiçbir noktalama işareti içermeyen şiirler yazması kendi içinde zıtlık oluşturuyor.

İstanbul’da tutunamadı, Eskişehir’i boyladı. Ne parasal ne de duygusal umduklarını bulamamıştı.

Eskişehir’de Ardıç adlı dergiye emek verdi. Yayımlamayı sürdürdüğü Hece Taşları adlı elektronik der-
giyi de 2015 yılı Mart ayında Eskişehir’de başlattı. Döş Defteri, Uzun İnce Bir Türkü, Âşıklar Meclisi, Söz
Açarı adlı şiir kitapları ile Gece Vardiyası, Ebemkuşağının Altında, Eskişehirin Eskimeyen Yüzleri adlı
deneme kitapları Eskişehir’de geçirdiği yılların ürünleri.

2006 yılında Eskişehir’de yayımlanan Döş Defteri’ndeki şiirlerin tümü ölçüsüyle bağlanmışlar. On
dörtlü ölçüye uyan Bekçi başlıklı iki dizelik şiir dışındakiler on birli hece ölçüsüne uyuyorlar. Uyuklar,
redifler esirgenmemişler. 2010 yılında İstanbul’da yayımlanan Uzun İnce Bir Türkü’deki şiirlere baktı-
ğımızda anlıyoruz ki Atmaca’nın şiiri ölçülü sürecektir. On birliden vazgeçmemiş, on dörtlüyü yaygın
kullanır olmuştur. Uyaksız şiirlere de çokça rastlıyoruz.

İçimdeki Sancıyı Çıkaramam Dışıma başlıklı şiirden alalım örneği:

“Savurmayı denerken içimdeki külleri
Bir çingilik ateşi görmezlikten gelmişim”

2014 yılında İstanbul’da basılan Âşıklar Meclisi’nde dönemin siyasette ön almış kişileri birbirleriyle
on birli ölçü çerçevesinde ve uyaklı bir şekilde atışıyorlar.

Açılış Şiiri’nden sonra ilk sözü Âşık Sülo almış.

“Göbeğini okşayarak gezersin
Rastlanmaz dünyada eşine senin
Hem âşıkısın hem gaztede yazarsın
Taktım şeytanları peşine senin”

diyor Âşık Hasan Celali’ye. Celali de karşılık veriyor kuşkusuz...

2014 yılında Ankara’da basılan Söz Açarı adlı kitap, Tayyib Atmaca’nın Mehmet Gözükara ile ölçülü, uyaklı atışmalarından oluşuyor.

Atmaca söylüyor:

“Atmaca yaşamız elliyi geçti

Beden sağlam ama içimiz geçti”

Bir dördlük biri söylüyor, bir dördlük diğeri. İlginç bir yapıt ortaya çıkmış. Dudakdeğmez atışması bile yapmışlar. Heceli, uyaklı söyleyeceksin bir yandan, iğnenin dudağına batmaması için bazı harfler bulunmayan sözcükler seçeceksin diğeri yandan. Diğer dudakdeğmezçileri bilmem, sordum öğrendim, Atmaca ve Gözükara dudaklarının aralarına iğne yerine kürdan koşmuş olmalılar.

Eskişehir yılları düzyazı kitaplarına da kaynaklık etti. Nesirlerden oluşan 2006 yılında Eskişehir’de yayımlanan Gece Vardiyası, Eskişehir’in gece yarılara da tanıklık ediyor. Yine konuşuyor, kendisiyle, düşşel birisiyle...

Naz, sitem, tehdit, suçlama. Gelmem, gel, gelme, niye gelmedin, git, niye gittin gibi. Yine umduğu karşılığı bulamıyor: *“Yıkanaan ve kuruyan bu kaçınıcı mendil”*. Hâlâ İstanbul günlerinin hesabını görmeye uğraşmaktadır. Dev Kent’te yittiğini düşündüğü biriyle konuşmaktadır. Sonuç: Kendiyle vuruşuyor.

2010 yılında İstanbul’da basılan Ebem Kuşağı’ndaki birer paragraflık yazılara başlık olarak sıra sayıları konulmuş. Ebem Kuşağı’nda karşımızda Leyla kimliğinde somutlaştırılmış bir birey var. Leyla’yla konuşana içerikten esinlenerek Usta diyelim. Bir başlığın adıyla söze başlıyor Usta. İlk tümcesini alalım: *“Ah Leyla sesin soluğun sanki bir adım ötemde gibi o kadar yakın o kadar sıcak ki.”*

İki başlığı Leyla’nın. Oradan da bir tümce: *“Ben her akşam yüreğimden sofraya seriyor can paremin canı ne isterse onu hazırlıyorum.”* Üç, dört, beş diye gidiyor. Usta arada bir şiire başvuruyor. Yüz yirmi beş sayılı bölüm zaten şiir olarak yazılmış ve Leyla susmuş.

2014 yılında İstanbul’da yayımlanan Eskişehirin Eskimeyen Yüzleri kitabının adı içindekileri belli ediyor. Eskişehir’e kültür ziyareti yapacakların önceden okumaları önerilir.

Kitabın ilk yazılarının başlıkları içerik hakkında biraz fikir oluşturacaktır: Akarbaşı Değirmeni, Atatürk’ün Makinisti, Atlıhan, Ben Devrime Devrim Demem Devrim Bende Olmayınca.

Şimdiki durağı Kahramanmaraş.

Bir gün başlıklı şiirinde, “Eskişehir’de nasibi kesilir de uçar bir gün” dediği yerden ayrılmış; Ben Burdayım Reis başlıklı şiirde, “Canımın yarısı Maraş’ta bekler” dediği kente kapağı atabilmişti. Belki kalıcıdır, belki gidicidir!

Son eseri bir şiir kitabı, Temize Çekilmez Ömür Defteri.

Tahmis, Atışma, Muaşşer, Muhammes, Nevruziye, hiciv türlerinde şiirlere de yer verilmiş.

Hece ölçüsünü artırarak kullanmayı sürdürüyor. Bu konuda istikrarlı davrandığını söyleyebiliriz.

Kendi sesini buldu mu? Bir ses bulduğu anlaşılıyor. Aradığı bu ses miydi? Öyle görünüyor. Özel bir ses mi? Hayır. Yeterli mi? Sanıyorum, Şair yeterli buluyor. 1990’lı yıllardaki savlı duruşundan sıyrılmış gibi geliyor bana...

Kanımca iki tür şiir yazıyor Atmaca.

Birinci tür, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış adlı kitabındaki Yol Ayrımında, Vaktimi Teslim Al Başım Belada, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış başlıklı şiirler. Hece ölçüsünden ödün vermemiş, uyağın peşine düşmemiş. Bu şiirleri tek cümle gibi okuyabiliriz.

Temize Çekilmez Ömür Defteri’ndeki şu şiirleri özgünlük arayışına yeniden dönüş isteği sayıyorum: Yüzüme Tünemez Yağmur Kuşları, Bulut Avı, Dükkân Kapanıyor, Dünya Sahnesi, Gönlünle Toprağa Batiğin Zaman, Her Canlı Ölünce Birazlar Biter, İnsan, Tarih Düşme Vuslata, Yoğun Bakım Odası, Yol Arkadaş.

İkinci tür, zengin kafiyeli, diğer türe göre belki daha akıcı ama basit, sayısız benzerleri bulunan şiirler. Belki bunlar daha çok alkış alıyorlar.

Temize Çekilmez Ömür Defteri’ndeki şu şiirleri ikinci türe örnek gösteriyorum: Dudakdeğmez, Gönül Kuşum Havalanır Tutamam, Gün Tükendi Vakit Artık Geç Oldu, Kavgadan Korktukça Yumruğum Büyür.

Hece ölçüsünü artırarak kullanmayı sürdürüyor. Bu konuda istikrarlı davrandığını söyleyebiliriz.

info@elestirihaber.com